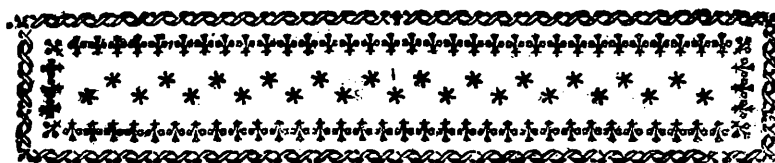

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ	: Χάρτης τῆς περιοχῆς Ἄρτας τοῦ 16ου αἱ.	Σελ.	64
ΑΡΘΡΟ	: Ἡ συνέχεια	»	65
ΛΑΜΠΡΟΥ ΚΩΣΤΑΚΙΩΤΗ	: Ἀγνωστές χειρόγραφες ἐφημερίδες Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Ν. Λουριώτη	»	66
ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ	: Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς καὶ ἡ Νεοελληνικὴ Ἀναγέννηση	»	83
ΣΤΑΘΗ ΦΙΝΟΠΟΥΛΟΥ	: Περιγραφή τῆς Ἄρτας ἀπὸ τὸν Ι. Στεφανίνη	»	88
ΑΡΙΣΤ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ	: Ἡ περιήγησις τοῦ Ἀγγλοῦ W. Turner στὴν Ἄρτα τὸ 1813	»	96
ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΗΛΙΟΥ	: Ὁ Ὀβίδιος, τοῦ Πολυζῶν Λαμπαντιζιώτη	»	108
ΧΡΥΣ. ΤΖΟΥΒΑΡΑ-ΣΟΥΛΗ	: Ἡ λατρεία τῆς Ἀρτεμῆς στὴν Ἀμβρακία, στὰ Πιστιανά καὶ στὴν Παναγιά	»	125
Γ.Μ. ΚΑΡΑΤΣΙΩΛΗ	: Ἰναχος- Ἀραχθος, Οἱ πηγές τοῦ μύθου καὶ ἡ ψυχολογικὴ τους ἀνάλυσις	»	144
ΧΡ. ΕΞΑΡΧΟΥ	: Φιλαρμονικὴ καὶ Μουσικοδιδάσκαλοι τοῦ Σκουφᾶ	»	152
ΚΩΣΤΑ Χ. ΒΑΓΙΑ	: Τὰ ἐσπεριδοειδῆ στὴν Ἄρτα ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια ἴσαμε σήμερα	»	158
ΛΑΚΗ ΜΠΙΤΖΗΛΕΚΗ	: «Εἶσαι κούκλα μικρὴ Ἀρτινιά»	»	171
ΔΗΜ. Φ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ	: Κυνηγετικὸς Σύλλογος Ἄρτης	»	174
Σημειώσεις - Ἐπιστολές - Κριτικὴ - Πολιτιστικὴς ἐκδηλώσεις - Δωρεές κ.λπ.		»	176
ΕΝΘΕΤΟ ΤΕΥΧΟΣ	: Ἡ ἈΡΤΑ στὴ Νεοελληνικὴ Λογοτεχνία τ. 1		1-24

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ 1976

*Ἡ ΑΡΤΑ μέσα ἀπὸ τίς ἄγνωστες
χειρόγραφες ἐφημερίδες τοῦ ἀγώνα*

ΛΑΜΠΡΟΥ ΚΩΣΤΑΚΙΩΤΗ

«Ἀναγκαῖον εἶναι... νά γράφετε τὰς πράξεις σας εἰς ἐφημερίδα τυπωμένην, ἂν εἶναι δυνατόν, εἰδεμή καὶ χειρογραμμένη, διὰ νά τήν πέμπετε εἰς τὰς ἐδῶ ἐφημερίδας...», συμβουλεύει ὁ Χιώτης δάσκαλος τοῦ γένους Ἀδαμάντιος Κοραΐς! Ὅμως ἡ ἔλλειψη τυπογραφείων καὶ τυπογράφων σέ συσχετισμό μέ τίς δυσκολίες τοῦ πολέμου, καθυστέρησαν ἄρκετά τήν ἔκδοση τυπωμένης ἐφημερίδας, πού εἶδε τό φῶς τῆς δημοσιότητας τόν Αὐγουστο τοῦ 1821 μέ συντάκτη τόν Θεόκλητο Φαρμακίδη. Πρίν τῆ βραχύβια «Σάλπιγξ Ἑλληνική» (κυκλοφόρησαν μόνο 3 φύλλα) τοῦ Φαρμακίδη, ἡ Ἐπαναστατική Ἐπιτροπή τοῦ Γαλαξειδίου, πού ἀνησυχοῦσε γιά τήν ἀπραξία τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, κυκλοφορεῖ τήν πρώτη χειρόγραφη ἐφημερίδα τοῦ Ἀγώνα, τήν Ψευδοεφημερίδα. Ὀνομάστηκε ἔτσι γιά τίς ψεύτικες καὶ διογκωμένες εἰδήσεις της πού σκόπευαν στήν ἐνθάρρυνση τῶν διστακτικῶν. Ὁ Σάθας σημειώνει πῶς τῆς ψευδοεφημερίδας σώζονται δύο ἀριθμοί², χωρίς νά μᾶς δίνει ἐπαρκή στοιχεῖα οὔτε γιά τόν τίτλο, οὔτε γιά τήν ἀρίθμησή της, ἂν εἶχε. Σημειώνει ὥστόσο πῶς εἰδήσεις της ἔχουν δημοσιευτεῖ κι ἀπό τόν Φιλήμονα, χωρίς βιβλιογραφική ἔνδειξη.

Στίς 10 Αὐγούστου τοῦ 1821 ὁ Ἀρτινός Νικόλαος Λουριώτης κυκλοφορεῖ, τήν «Αἰτωλική». Ὁ Λουριώτης γεννήθηκε στήν Ἄρτα τό 1779. Λίγο μετά τήν ἔναρξη τῆς πολιορκίας τῆς Ἄρτας ἔφυγε ἀπό τήν πόλη. Σέ λίγο τόν ἀκολούθησε καί ἡ μητέρα³ του. Ὁ Γεώργιος Πραιίδης στό Ἡμερολόγιό του, στίς 27 Νοεμβρίου 1821, σημειώνει πῶς «τό ἑσπέρας ὑπήγαμεν νά ἰδοῦμε εἰς τοῦ κύρ. Χρηστάκη, τόν Ἀναγνώστην Καρπενησιώτην, γραμματικόν τοῦ Ἰσμαήλ Πασιᾶ ὅστις ἦλθεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀπό Ἄρταν· μ' αὐτόν συγχρόνως ἦλθε καί ἡ μητέρα τοῦ Ν. Λουριώτη μέ τὰς ἀδελφάς τῶν Γιαλαμάδων» καί παρακάτω «ἔκαμαν ἀνδραγαθίας (οἱ Ἕλληνες) καί ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε ἐμβῆκαν, ἔβλεπαν νά διώξουν τοὺς Τούρκους, ἐπῆγαν καί ἐκτύπησαν τήν θύραν τῆς Λουριώταινας καί ἠρώτησαν ἐάν εἶναι Τούρκοι μέσα. Ὁχι, τοὺς ἀπεκρίθη ἐκείνη. Κλείσε λοιπόν, τῆς εἶπαν, καί κάθου εἰς τό σπίτι σου ἡσυχῇ. Δέν ἐπέρασαν δέκα λεπτά καί ἦλθαν οἱ Βαλτινοί καί κατεγύμνωσαν καί αὐτήν καί τό σπίτι».

Ἀμέσως μετά τήν ἔξοδό του ἀπό τήν πολιορκημένη Ἄρτα, ὁ Λουριώτης ἀρχίζει τή συλλογή εἰδήσεων τῶν ἐπαναστατημένων περιοχῶν καί τόν Αὐγουστο

1. Ἀπό τίς πρῶτες ἐπιστολές τοῦ Κοραΐ κατά τήν Ἐπανάσταση, ἀπευθύνεται στόν Νεόφυτο Βάμβα (ἐκδ. Ν. ἐκδ. Ν. Δαμαλά, Γ', σ. 663—666, Ἀθήνα 1886).

2. «Πανδώρα», τόμ. ΙΘ' 1868—69, σ. 214—216 καί ἐφημ. «Ἀλήθεια» 1868, ἔτος Δ', ἀρ. 767, σ. 2.— Μνεῖα γίνεται καί ἀπό τόν Δημ. Μάργαρη, Ἡμερολόγιον Συντακτῶν Νέα Ἑλλάς, ἔτ. Α', σελ. 133—140.

3. Δημ. Φ. Καρατζένη, Ἡ Ἄρτα εἰς τήν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Ἀθήναι 1978, σ. 71—72.

κυκλοφορεί τό πρώτο φύλο τῆς χειρόγραφης «Αἰτωλικῆς». Στίς 18 Νοεμβρίου 1821 γίνεται ἡ Συνέλευση τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Χέρσου Στερεᾶς Ἑλλάδος. Μέ πρόταση τοῦ Μαυροκορδάτου καί «ὁμοφωνία τῶν ψήφων»⁴ ὁ Λουριώτης διορίζεται ἀρχιγραμματέας γιατί «ἄν καί ξένος τοῦ σώματός μας ὡς ἐπίτροπος τοῦ λαοῦ, ἀλλά διά τόν γνωστόν ζήλον του ὠνομάσθη Μυστικός τοῦ Συνεδρίου καί θέλει εἶσθαι εἰς χρέος νά σημειώνῃ ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐκκλησιῶν μας»⁵.

Μ' αὐτή τήν ιδιότητα ὁ Λουριώτης κυκλοφόρησε κι ἄλλη χειρόγραφη ἐφημερίδα τὸν «Ἀχελῷο»⁶ στό Ἀγρίνιο τό Φεβρουάριο τοῦ 1822. Ἀργότερα, στήν Ἑθνοσυνέλευση τῆς Τροιζήνας, ὁ Λουριώτης ἐμφανίζεται ἐκλεγμένος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπαρχίας Ἀρτας. Γιά τήν προσφορά του καί τίς ἱκανότητές του διορίστηκε ἀπό τόν Καποδίστρια καί Ὑπουργός τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Στάλθηκε ἐπίσης ἐπανεπιλημμένα καί στήν Εὐρώπῃ μέ διάφορες ἀποστολές ἐκπροσωπώντας τή Διοίκηση. Πέθανε τόν Αὐγούστο τοῦ 1832. Ἡ ἐφημερίδα «Ἀθηνᾶ» στίς 11 Σεπτεμβρίου 1832 γράφει στή νεκρολογία του «Οὗτος ἐγεννήθη εἰς τήν Ἀρταν τῆς Ἠπείρου κατὰ τό 1779 ἔτος ἀπό τιμίους γονεῖς καί ἀνετράφη ἀναλόγως τῆς γεννήσεώς του, μετελθὼν τὰς σπουδᾶς του καθ' ὅσον ἡ κατάστασις τῶν μερῶν ἐκείνων τό ἐπέτρεπε. Ἀνδρωθεὶς δέ μετέβη εἰς τήν Εὐρώπην καί ἐδόθη εἰς τό ἐμπόριον τό ὁποῖον καί μετῆλθε ἄχρις ὅτου τὰ ὑπὲρ πατρίδος ἱερά του χρέη τόν μετεκάλεσαν κατὰ τό 1816 εἰς τήν Ἑλλάδα πάλιν, ὅπου καί διεξάγει ἐνεργῶς παντοίους τρόπους κατὰ τὰ καθήκοντά του ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεώς της. Οὗτος ἐφυγάδευσε τήν οἰκογένειάν του εἰς Καλαρρῦτας διά νά ἀποφύγῃ τήν τουρκικὴν λύσσαν καί συνετέλεσε ἔπειτα εἰς τό Μεσολόγγι εἰς τήν σύγκλησιν τῆς συνελεύσεως τῶν Ὀπλαρχηγῶν, τόν Δεκέμβριον 1823. Ἐχριμάτισε γενικός φροντιστής Στρατοπέδου καί παρευρέθη εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου. Τήν 17ην Ἰουλίου 1832 εὕρισκόμενος εἰς Ἀρκαδίαν ἐπολιορκήθη παρά κακοβούλων ἀντιφρονούντων βλάχων, μεταβαίνων δέ εἰς ὄχυρόν Πύργον διά νά ἀσφαλισθῇ, ἐτραυματίσθη εἰς τὰ πόδια. Μετὰ 16 ἡμέρας ἀπέθανε.»

Οἱ χειρόγραφες ἐφημερίδες «Αἰτωλική» καί «Ἀχελῷος»

Πρῶτος παρουσιάζει τήν «Αἰτωλική» ὁ Σπ. Π. Λάμπρος, ποῦ δημοσίευσε στό Νέο Ἑλληνομνήμονα⁷ τοὺς τρεῖς μέχρι σήμερα γνωστούς ἀριθμούς της. Ὁ ἀριθ. 1 μέ χρονολογία 10 Αὐγούστου 1821, σχῆμα 4ο καί τετρασέλιδο, μέ κείμενο δίστηλο πυκνογραμμένο. Ὁ ἀριθ. 2 κυκλοφόρησε στίς 15 Αὐγούστου, δισέλιδος καί μέ τήν ἴδια διάταξιν κειμένου, ὅπως καί ὁ ἀριθ. 7. Πηγές τῆς «Αἰτωλικῆς» εἶναι εἰδήσεις ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδας, ἰδιωτικά ἢ κοινά γράμματα, ἔγγραφα καί ἀγγέλματα τῶν στρατοπέδων, καθὼς καί προσωρινές ἀνακρινώσεις. Πολύτιμες εἶναι οἱ πληροφορίες του ἀπὸ τὰ συμβάντα τῶν στρατοπέδων τῆς Ἠπείρου. Τό πρώτο φύλλο γράφονταν ἀπὸ τόν ἴδιο τόν Λουριώτη κι ἀκολουθοῦσε ἀντιγραφὴ ἄλλων ἀντιτύπων.

4. Μάμουκα, Τά κατὰ τήν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, Πειραιεύς 1839, τόμ. Α', σ. 21 κ. ἑ.

5. Σ. Λάμπρου, Νέος Ἑλληνομνήμων, 1904, τόμ. Α', τεύχ. δ', σ. 453.

6. Τόν πρῶτον ἀριθμὸν τοῦ «Ἀχελῷου» παραθέτει ὁ Σπ. Π. Λάμπρος, ὁπ. π., σ. 474 (ἐνθετο). Ἀπὸ τόν ἴδιον μαθαίνουμε πὺς ἀνῆκε στὸν ἐγγονὸν τοῦ Λουριώτη. Ἀντίγραφο τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ ἀπὸ τό ἴδιον ἀρχεῖο ὑπάρχει στή βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρου Νεοελληνικῶν Ἑρευνῶν. Γνωστός εἶναι κι ἓνας δεῦτερος ἀριθ. τῆς 25 Φεβρ. 1822 ποῦ δημοσίεψε ὁ Τ. Λάππας: Ρουμελιώτικος Τύπος 1821—1880, σ. 11—20.

7. Ὁ Λάμπρος γράφει πὺς τοὺς δύο πρώτους ἀριθμούς τοὺς ἐντόπισε στό ἀρχεῖο τοῦ ἐγγονοῦ Λουριώτη, νομάρχῃ τότε τῶν Κυκλάδων. Τόν ἀριθμὸν 7 τοῦ τόν γνωστοποίησε ὁ Βλαχογιάννης.

Χαρακτηριστικό του Λουριώτη είναι η εύρεία γνώση πραγμάτων και προσώπων, ο ζήλος και η άγνή φιλοπατρία του. Μνεία της έγκυρότητας της Αιτωλικής κάνει ο ιστορικός Ίωάννης Φιλήμων.

Στό άρχείο χειρογράφων του ιστοριοδίφη Γεωργίου Γεω. Λαδά βρήκαμε τούς αριθμούς 5 και 6 της «Αιτωλικής» του Λουριώτη. Οί αριθμοί αυτοί, έντελώς άγνωστοι μέχρι σήμερα, δημοσιεύονται για πρώτη φορά στό «Σκουφά», γιατί περιέχουν πληροφορίες σπουδαιότατες για τά γεγονότα του πρώτου εξαμήνου της Έπανάστασης στην Ήπειρο. Από τούς αριθμούς 1, 2 και 7 που δημοσίευσε ο Λάμπρος στόν «Νέο Έλληνομνήμονα», σταχυολογήσαμε και παραθέτουμε έδω τις είδήσεις που άφορούν άμεσα τό επαναστατικό άρτινό μέτωπο. Τό ίδιο κάναμε και για τόν κάπως επίσημο «Άχελωο», ένω τούς άγνωστους μέχρι σήμερα αριθμούς 5 και 6 τούς δημοσιεύουμε έδω αυτούσιους, γιατί άποτελούν είδηση. Ο αριθμός 5 έχει διαστάσεις 39Χ24,5 εκ., τό κείμενο είναι δίσηλο και δισέλιδο. Ο αριθμός 6 έχει τις ίδιες διαστάσεις και τήν ίδια διάταξη, αλλά άποτελείται από τέσσερεις σελίδες μέ τήν τελευταία λευκή. Κρατήσαμε τήν όρθογραφία του πρωτοτύπου, μέ έλάχιστες διορθώσεις κυρίως στη στίξη.

Έφημερίς Αιτωλική άρ. 1

Στρατός των Τζουμέρκων 3 Αύγουστου

····· Αφ' ού ή μιαν ά προδοσία προυξένησε τήν άλωσιν των δύο Κομοπόλεων Συράκου και Καλαρίτων, και ή μωρία των έκείσε κατοίκων όπου δι' αίσχρο-κέρδιαν ή άλλήν τινά αίτίαν δέν ήθέλησαν νά δεχθώσι τόν Καπτ. Ν. Στορνάρην πρός διαφύλαξιν, φανταζόμενοι μόνον περί προτειών, και έστάθησαν αίτιοι νά γυμνωθή από τάς ουσίας της όλη ή περιφέρια της Ήπείρου, όπου ως άσφαλή άποθήκην μετεχειρίσθη τάς χώρας αυτάς, και τώρα έσχάτως έλθόντες οί πρόκριτοι των βλαχών έδω, έμβαρκαρίσθησαν διά ξένας επικρατείας, αφήσαντες τήν πατρίδα έν καιρῷ πολέμου, και τάς τοποθεσίας έκείνας εις τάς όποιας έγεννήθησαν εις τήν διάκρισιν των έχθρών, και ύστερημένας της συνδρομής και βοηθείας των, χωρίς τύψιν του συνειδότος, γινόμεναι αί χῶραι αύται παρανάλωμα της μανίας του λυσσώδους έχθρου· και κυρίου γενομένου των ώφελίμων έκείνων θέσεων, άνοιξεν ως ειπείν ή θύρα, διά της όποιας εισήλθεν ο έχθρός έναντι των Τζουμέρκων. Καί νέος τις Άλή Πασσάς όπαδός του Ρεσίτ Πασσά, άρχηγού της πολιρκίας Ίωαννίνων έκίνησεν από Ίωάννινα μέ δύο χιλιάδας στρατόν, επί σκοπῷ νά πιάση τήν Πλάκαν, τοποθεσίαν ώφελιμωτάτην, μεταξύ Κατζανοχωρίων, και Τζουμέρκων, εκ της όποιας θέσεως ήμπορούσε νά έλπίση τήν προόδόν του. Άλλ' οί άνδρείοι Έλληνες, ό τε περιβόητος στρατηγός Μάρκος Μπότζαρης Σουλιώτης, μετά διακοσίων ήρώων άκολουθούν του, ό Καπετάνος Μήτρος Κουτελίδης και ό Σουλεϊμάν Μέτος, τουρκος σύμμαχος των Σουλιώτων, έπολέμησαν άνδρείως και έδωσαν των Μαμελούκων έχθρών νά καταλάβουν τήν άναξιώτητά των εις τό νά άντιπαρταχθώσι μέ Έλληνας. Ένταυτῷ έφθασαν πρός βοήθειαν των Έλλήνων ο Γεωργούσας συμβοηθός του Καπτ. Άνδρέα Κα-

8. Φωτοτυπία άντιγράφου του πρώτου φύλλου της «Αιτωλικής» που ύπάρχει στην Έθνική Βιβλιοθήκη, από δωρεά του Δ. Γρ. Καμπούρογλου, δημοσίευσε ή Αϊκ. Κουμαριανού στόν «Ταχυδρόμο», 20 Μαρτίου 1966. Η ίδια στό βιβλίό της «Ο Τύπος στόν Άγώνα», Άθήνα 1971, τόμ. Α', παρουσιάζει έκτεταμένα άποσπάσματα όλων των μέχρι σήμερα γνωστών χειρόγραφων έφημερίδων.

ραΐσκου καὶ ὁ Γιάννης Κίτζιαλης τοῦ Καπτ. Βαρνακιώτη, μὲ ἑκατὸν ἐκλεκτοὺς Ἀκαρνάνας, ἐνθουσίασαν περισσότερον τὸν στρατὸν καὶ κτυπήσαντες ἐκ νέου τὸν ἐχθρὸν τὸν ἐσύντρεψαν, καὶ τὸν ἔτρεψαν εἰς παντελεῖ φυγὴν. Εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς Νίκης, ἃν δὲν ἐπληγώνετο ὁ ἥρως Μπότζιαρης ἤθελε γίνῃ αἰχμάλωτος ὁ τρομερὸς Ἀλῆς, καὶ ἤθελε τοιοῦτοτρόπως χαρεῖ δι' ὀλίγον τὰς οὐρὰς τῶν ἀλόγων σύμβολα τῆς ἀξίας του. Τρόπαια ταύτης τῆς μάχης ἐστάθησαν ἑπτὰ σημαῖαι· 360 ἔμειναν εἰς τὸν τόπον τῆς Μάχης θανατωμένοι καὶ λαφυραγωγημένοι ἀπὸ τοὺς Νικητάς, πολλοὶ πληγωμένοι καὶ ἀρκετὰ λάφυρα, μεταξύ τούτων καὶ ὁ στρατιωτικὸς θησαυρὸς φορτωμένος εἰς ἑξ μουλάρια, τὰ φορνημένα τοῦ Πασσᾶ τῆς τραπέζης, καὶ τοῦ Καφέ ἀργυρά καὶ πολύτιμα, καὶ πολλὰ ἄλογα τὰ ὅποια διεμοιράσθη ὁ Νικηφόρος στρατός. Μεταξὺ τούτων ἐπιάσθη αἰχμάλωτος, καὶ ὁ ἀνάξιος Καπετάνος Κωνσταντῖνος Πουλῆς, ὁ τουρκολάτρης, τὸν αὐτὸν εἶχαν βάλλει καὶ προτῆτερα εἰς τὸ χέρι οἱ Γενναῖοι Ἕλληνες, πλὴν δὲν κατεδέχθησαν νὰ τὸν κακοποιήσουν, ἀλλὰ τὸν ἀπέλυσαν διὰ νὰ μεταμεληθῇ καὶ νὰ σωφρονησθῇ, ἀλλ' ὁ ἀχρεῖος ἐγίνεν χειρότερος, δὲν ἐσυνήργησεν ὀλίγον εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν εἰρημένων δὺω χωρῶν, καὶ αὐτὸς ἔδωκε πρὸς τοὺς τούρκους τὸ σχέδιον τοῦ νὰ προχωρήσουν εἰς τὰ Τζουμέρκα, τοῦτον οἱ Νικηταὶ αἰχμαλωτίσαντες, ἔδωκαν καὶ ἀλῆψαντες μέλη τὸν ἔβαλλον εἰς τὸν ἥλιον ὅπου πολλὰς ὥρας ἐγλέντησε μὲ τὰς Μῦδας καὶ σφῦκας, καὶ ἔπειτα τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ Σοῦλι σιδηροδέσιμιον, μ' ὅλον ὁποῦ πολλοὶ ἐγνωμοδότησαν περὶ τοῦ εἶδους τοῦ θανάτου ὁποῦ πρέπει νὰ λάβῃ αὐτὸς ὁ Παγκάκιστος, ἡ γνώμη τοῦ Μάρκου Μπότζιαρη ἤρεσεν εἰς τοὺς λοιποὺς στρατηγούς, τοῦ νὰ στερηθῇ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς γλώσσης, καὶ νὰ βαλθῇ εἰς τὸ φρούριον τοῦ Σουλίου νὰ περιφέρεται. Ἀμφιβάλλομεν ὅμως τοῦ νὰ ἤμπορέσῃ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ζωντανός.

Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ μετὰ τὸν Μπότζιαρην, ἐστάθησαν καὶ ἄλλοι δὺω τρεῖς λαβωμένοι, καὶ φονευμένος οὐδεὶς· οὕτως ἐνδόξως ἐτελείωσεν αὕτη ἡ μάχη εἰς τὰς 27 Ἰουλίου εἰς τὴν τοποθεσίαν Πλάκαν. Τό δὲ ἐχθρικόν σῶμα τό ἀπὸ Καλαρίτας ἐλθὼν ἔναντι τῶν Τζουμέρκων ἐπροχώρησαν εἰς Πράμαντα καὶ Μελισσουργούς, καὶ ἔκαυσεν αὐτὰ τὰ δὺω χωρία. Ὁ στρατηγὸς Γῶγος Μπακόλας ἀντιμάχεται μετ' αὐτοῦ ἀνδρείως.

Μετὰ τὴν κακηνκάκως φυγὴν τοῦ νέου Ἀλῆ Πασσᾶ μαθὼν τὸ γενόμενον ὁ Ῥεσίτης μετὰ τοῦ Ἰσμαήλ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων ἀντιζήλου τοῦ ἀνδρείου Ἀλῆ Πασσᾶ, ἐξαπέστειλεν ἀπὸ Ἰωάννινα δὺω χιλιάδας ἀκούραστον στράτευμα καὶ ἐνωθέν μετὰ τοῦ τζακισθέντος Ἀλῆ, ἐσχημάτισαν ἕνα σῶμα δυνατώτερον, καὶ ἐκίνησαν διὰ τὴν ἰδίαν τοποθεσίαν.

Οἱ Ἕλληνες στρατηγοὶ μὴν ἐλπίζοντες νὰ ἐπιστρέψῃ τόσον ὀγλίγορα ὁ ἐχθρὸς, ἄφησαν μίαν φυλακὴν πεντήκοντα στρατιωτῶν εἰς τὴν Πλάκαν, καὶ οἱ λοιποὶ ἔπιασαν ἄλλας θέσεις· οἱ μὲν Σουλιῶται ἐσυντρόφευσαν τὸν πληγωθέντα στρατηγόν των εἰς τὸ χωρίον Ἀνώγι διὰ νὰ ἰατρευθῇ, οἱ δ' ἄλλοι διὰ νὰ κατασκοπήσουν τὰ κινήματα τοῦ ἀπὸ Καλαρίτας καταβάντος ἐχθρικοῦ στρατοῦ.

Ὁ ἐχθρὸς ὁποῦ εἶναι πανοῦργος, καὶ ἔχει τὴν δολιότητα καύχημα, πῶς πιάνει μὲ τὴν ἄμαξαν τὸν λαγῶν· ἐπῆγεν ἔξαφνα καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν Πλάκαν, ὁποῦ οἱ πενήντα ἥρωες βλέποντες τὸν ἑαυτὸν των ἀδύνατον νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς ἕναν ἐχθρὸν πολυάριθμον καὶ ἐφοδιασμένον μὲ Καβαλαρίαν ἐτραβήθησαν ἀφήνωντας τὴν θέσιν ἐλεύθερον, εἰδοποίησαν ὅμως εὐθὺς ἀπὸ μὲν τὸ ἕν μέρος

τούς στρατηγούς των, καί ἀπό τό ἄλλο ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπό τό στρατόπεδον ὁποῦ ἐπολιόρκει τήν Ἑρταν εἰς τό χωρίον Πέτα.

Ὁ ἐχθρός τόσον ἐνδυναμωμένος καί πνέων ἐκδικήσεως βλέπων τόν ἑαυτὸν τοῦ κύριον τῆς τοποθεσίας ἐκείνης, ἐφοβήρηνεν πρὸς ἡμᾶς μίαν εἰσβολήν, ἔως σχεδόν τοῦ Βάλτου καί αὐτοῦ τοῦ Μακρινόρου, ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι στρατηγοὶ Ἕλληνες φύσει μεγαλόψυχοι ὄντες, δέν ἔχασαν τήν ἀνδρείαν των ἀλλὰ μᾶλλον ἐμψυχωθέντες ἀπὸ τὴν αὐθάδειαν τοῦ ἐχθροῦ, οἱ μὲν ἐκεῖσε συνήχθησαν, οἱ δέ ἐν τῇ πολυορκίᾳ τῆς Ἑρτης ἀφήσαντες εἰς μὲν τοῦ Πέτα χωρίον τόν υἱόν τοῦ στρατηγοῦ Γώγου Μπακόλα νά φυλάττῃ τήν θέσιν, ἐξαπέστειλλον καί τόν στρατηγόν Γεωργάκην Βαλτινόν εἰς Μακρινόρον πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῆς ἐκεῖ φυλακῆς, καί ἔτρεξαν οἱ στρατηγοὶ Βαρνακιώτης, καί Καραῖσκος, ὡς ἀετοί, διὰ νά μετριθῶσι μέ τὰς ἀπείρους δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, καί ἐλπίζομεν μετ' οὐ πολὺ νά ἀκούσωμεν τήν καταστροφὴν του.

Δέν εἶναι ἔξω τοῦ πρέποντος νά εἰπῶμεν ὅτι οἱ στρατηγοὶ μας ἤξευρον κατὰ τὰς πληροφορίας των, ὅτι ὁ ἐχθρός ἐτοιμάζετο νά ἔλθῃ καί δευτέραν φορὰν διὰ τήν Πλάκαν, ἀλλὰ πῶς ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐκεῖ, συμπεραίνεται νά ἐκολακεύθησαν ἀπὸ τὴν διανομὴν τῶν πλουσιῶν λαφύρων τῆς μάχης τῶν 27. Ἰουλλίου (ἀσθένεια ἐπιδημικὴ ὁποῦ κυριεῦει τοὺς ὀπλοφοροῦντας) καί οὕτω κατὰ λάθος ἔμεινεν ἡ ἀξιόλογος αὕτη θέσις ἀνεκδυνάμωτος· ἀλλ' ὅπως καί ἂν εἶναι τό πρᾶγμα, τοὺς βλέπομεν τρέχοντας, μέ μεγάλην ὀρμὴν, καί βέβαια θέλει πληρώσουν δι' αἵματος τό τοιοῦτον λάθος των· καί ὁ ἐχθρός ὀγλύγορα ἢ ἀργά θέλει εὐρεθῇ μετανοημένος διὰ τὴν τόλμην του.

Ἄλλ' ὧ ἀνδρεῖοι ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, κάθε ἡλικίας τάξεως καί βαθμοῦ, ἔως πότε δέν θέλετε νά αἰσθανθῇτε τὴν φύσιν τοῦ πολέμου τόν ὁποῖον ἐπεχειρήσθητε· τί τρέχετε λαφυραγωγοῦντες, καί δέν ἀποφασίζετε νά ἐξοδεύσητε ὅλας σας τὰς οὐσίας εἰς προμήθειαν τοῦ πολέμου; Θαρρεῖτε πῶς τὰ πλούτη ἡμποροῦν νά σώσουν τὴν πατρίδα, ἢ νά φυλάξουν κατὰ μέτρος ἐσᾶς τοὺς ταῦτα συναθροίζοντας; δέν μένει ἐλπίς ἀδελφοί νά συζήσωμεν μέ τό μισερὸν ἔθνος τῶν τυράννων μας· αὐτοὶ ἐγνώρισαν τὴν φύσιν τοῦ Ἱεροῦ πολέμου καί πάσχουν ὅλαις δυνάμεισι· νά μᾶς ἐξολοθρεύουν ἀπὸ τό πρόσωπον τῆς γῆς· ὁ πόλεμος τοῦτος πρέπει νά ἀποφασίσῃ ἢ τὴν ὑπαρξίν μας ἐλευθέραν καί ἐνδοξον, ὡς τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἢ τόν παντελεῖ ἀφανισμόν μας· τί μᾶς ὠφελοῦσι λοιπόν τὰ πλούτη πολλὰ ἢ ὀλίγα, ἂν δέν τὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς τοιοῦτον Ἱερόν πόλεμον; ἂν Νικήσωμεν, ἡ Γλυκυτάτη Πατρίς εἶναι πλουσιωτάτη, καί μᾶς ζωοτροφεῖ, ἂν Νικηθῶμεν, τὰ πλούτη δι' ἡμᾶς ἄχρηστα, ὅτι ἀνηλεῶς θέλει θανατωθῶμεν, καί αὐτὰ θέλει μείνουν εἰς τόν ἐχθρόν, καθὼς εἶδομεν τόσα παραδείγματα, ὅθεν πλοῦτος καί Ἕλληνες εἶναι δύω ἄκρα ἐναντία· καταφρονήσετε τοῦτον, καί οἱ μὲν καλοὶ πολῖται καί χωρικοὶ στοχασθῇτε πόσα κατὰ καιρόν τυραννικῶς σᾶς ἤρπαζον οἱ ἐχθροὶ καί χωρηγήσετε ἕκαστος τό κατὰ δύναμιν εἰς τὴν Γενικὴν Κάσσαν μέ προθυμίαν καί θέλησιν εἰς μόνον τοῦτον τόν χρόνον τοῦ πολέμου. Οἱ δέ στρατηγοὶ καί στρατιῶται, μὴν ἀποβλέπετε πλέον εἰς λάφυρον ὅτι ἀμαυρῶνουν τὰς ἀνδραγαθίας σας, καί ἐμποδίζουν τὴν προοδόν σας, ἀλλ' εἰς κάθε στρατόπεδον διωρίσατε ἕναν ἔφορον τῶν λαφύρων νά τὰ συνάζῃ, καί νά τὰ διαμοιρασθῇ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι, ἔχοντες πάντοτε κατανοῦν νά ἀφήσητε καί ἕνα μέρος διὰ τὴν Κάσσαν τὴν προμηθεύουσαν τόν πόλεμον.

Ἑφημερίς Αἰτωλική Ἀριθ. 2

Μακρυνόρος: 8: αὐγούστου.

Ἀπό πληροφορίαν τοῦ στρατοῦ τῶν τζουμέρκων μαθαίνωμεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς δυνατός ἀπὸ 2: χιλιάδες στράτευμα, τὴν πέμπτην 4: τρέχοντος, ἀντιπαρετάχθη εἰς μάχην εἰς τὴν θέσιν ὀνόματι σταυρός εἰς τὸ χωρίον Θωδωριανά ἐναντίον τοῦ καπετάν Γώγου Μπακόλα, ὅπου εὐρέθη ἐκεῖ, καὶ πολεμήσαντες ἕως τὰς 10: ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκινδύνευσεν, ἀλλ' ἔφθασεν ὁ ἀγιουτάντες Μούρκιος μέ διακοσίους ἀκαρνάνας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῆς ἄρτας, ὁμοίως καὶ ὁ καπετάν Γιαννάκης ράγκος ἀπὸ τὰ πλησιόχωρα μέρη, ἐνεδυναμώθησαν, ἐκτύπησαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀπὸ τὰ ὀπίσθια, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.

Τρόπαια τῆς μικρᾶς ταύτης μάχης ἐστάθησαν, τρεῖς σημαῖαι, δεκαοκτὼ φονευμένοι, τρεῖς αἰχμάλωτοι, δεκαεπτὰ ἄλογα, πιστόλαις καὶ γιαταγάνια ἀργυρόχρυσα εἰς γροσίων δέκα χιλιάδας, τὰ ὅποια διεμοιράσθησαν εἰς τοὺς Νικητάς.

Τὸ ἑσπέρας τῶν 5: τρέχοντος ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ οἱ στρατιγοὶ βαρνακιώτης καὶ караїσκος καὶ πλέον προσμένωμεν νὰ εἰδῶμεν τὴν γενικὴν μάχην ὅπου θέλει συγκροτιθῇ, εἴμεθα ἐνελπεῖς ὅμως ὅτι ὅλοι ὅσοι ἐμβήκαν εἰς τὸ χωρίον Θωδώρανα, νὰ ἀφήσουν ἐκεῖ τὰ πτώματά των.

Τὸ κάστρον τῶν πέντε πηγαδίων πολυορκεῖται ἀπὸ τοὺς σουλιότας ἑπτακόσιοι τούτων τῶν ἡρώων ἐκατέβησαν πάλιν πλησίον τῆς ἄρτας καὶ ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὴν στριβίνα χωρίον ἀπέχον ὥρας τρεῖς· τὸ κίνημα τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐνδυναμωθῇ ἡ πολυορκία τῆς ἄρτας διακόσιοι σουλιῶται ἐπῆγαν πρὸς βοήθειαν τοῦ ἐν τζουμέρκῳ στρατοῦ.

15: τοῦ αὐτοῦ

Ἀπό πληροφορίας πλοῖου ἐλθόντος σήμερον ἀπὸ κανδίλαν (μέρος τοῦ Ξερομέρου παραθαλάσιον) μαθαίνωμεν ὅτι ὁ πρῶν ναυάρχου καὶ ἄρτας μητροπολήτης κύριος πορφύριος ἐξωρισθεὶς κατὰ τὸν παρελθόντα φευρουάριον εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἄθως ἀπέραςεν κατ' αὐτὰς ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος προερχόμενος ἀπὸ τζερίγον· ἄραξεν εἰς ἓνα μέρος ἐκεῖ πλησίον λάσπην ὀνομαζόμενον καὶ ἔπειτα ἀκολούθησεν το ταξήδιόν του διὰ ἀγία μαῦραν ὁ ἐρχομός τοῦ φιλογένους τούτου πατριώτου εἰς τούτα τὰ μέρη φαίνεται νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὸ νὰ ἀπεράσῃ εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ πολιορκοῦν τὴν ἄρταν:—

Ἀπὸ ἓνα μαρτίγον καιφαληναῖον ἐλθὼν σήμερον ἀπὸ ὕδραν διὰ ἡμέρας ὀκτὼ μαθαίνωμεν ὅτι ὁ ἐν σμύρνης ρωσικὸς κόνσολας κύριος Δεστούνης παρέτησεν ἐκείνην τὴν πόλιν καὶ ἦλθεν εἰς τζερίγον ὅθεν φαίνεται νὰ ἔχῃ στοχασμόν νὰ ἀπεράσῃ διὰ λιβόρνον:—

Τῇ αὐτῇ:—

“Ενας ἄλλος ἀκροβολισμός ἐγένεν εἰς τό χωρίον σχορέτζιανα τῶν τζου-
μέρκων μέ νίκην τῶν ἰδικῶν μας μάλιστα ἐλευθερώθησαν ἕως διακόσαι
χριστιανικαί φαμιλῖαι ὅπου εἶχον σφαλισθῇ ἀπό τοὺς ἐχθροὺς εἰς τό βουνόν τῆς
ἀγνάντας:

**Ἑφημερίς Αἰτωλική. Ἀρ. 5.
Μεσολόγγι 31. Αὐγούστου.**

26 αὐγούστου.

Απὸ Γραφῆν τῶν Ἀγάδων, Ἀγου μουχορδάρη, ταῖρ ἀμπάζη, τζέγκο
λιάμτζε, σολεῖμὰν μέτου, καὶ λοιπῶν συμμάχων τῶν σουλιωτῶν, σημειωμένων
ἀπὸ Ὅτρους τῶν 17 τρέχοντος μανθαίνωμεν, ὅτι ἀφ’ οὗ ἐπληροφορήθησαν
εἰς τὰ μέρη σουλίου τὴν προχώρεσιν τῶν Ἐχθρῶν εἰς τζουμέρκα, ἔτρεξαν
εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος νὰ δώσουν βοήθειαν, καὶ νὰ κτυπήσουν τὸν Ἐχθρόν.
ὁ Καπετὰν Μάρκος μπότζαρης ἐπήγεν μόνος του εἰς σουλί, νὰ συνάξῃ
ἐν δυνατὸν σῶμα, καὶ ἐλπίζωμεν ὀγλίγωρα νὰ διωχθῶσι οἱ Ἐχθροί
ἀπὸ αὐτὴν τὴν τοποθεσίαν.

Ἀδεταὶ ὅτι ἀπὸ Ἀρταν εὐγῆκεν ἓνας τούρκος, καὶ ἓνας
καλόγηρος, σταλμένοι ἀπὸ τὸν ἐκεῖ ἀρχηγὸν τῶν Ἐχθρῶν, διὰ νὰ συν-
ὀμηλήσουν μὲ τοὺς καπετάνους μας, δὲν ἔχωμεν ὅμως πληροφορί-
αν εἰς τί συνήσταται ἡ πρεσβεΐα αὐτή.—

Μπρενίστα 24 αὐγούστου!

Εἰς τὰς 18 τοῦ τρέχοντος ἐμαθώμεν ὅτι ὁ Ἰσμαήλ πασιᾶς τῶν
Ἰωαννίνων ἀπερνοῦσεν δι’ ἄρταν, καὶ εὐθὺς ὁ καπ:
μπότζαρης Νότης, καὶ λοιποὶ σουλιῶται μετὰ τῶν ἀγάδων συμμά-
χων μὲ ἐν σῶμα χιλίων στρατιωτῶν, ἐκίνησαν νὰ τὸν ἐμποδίσουν
τὸ ἀπέραςμα, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν, δύο ὥρας προτῆτερα
εἶχον ἀπεράσῃ, μετὰ ταῦτα μανθάνοντας ὅτι ὁ Χασᾶν πασιᾶς
ἔχει νὰ φύγῃ ἀπὸ Ἀρταν, ἐπρόσμενεν τὸ σῶμα αὐτὸ εἰς κλεισούραν
ἕως εἰς τὰς 22 τοῦ τρέχοντος καὶ μὴ βλέπωντας ν’ ἀπεράσῃ,
ἐκινήθησαν νὰ ἔλθουν διὰ κομιζάδες. εἰς τὸν δρόμον περὶ
τὰς 10. ὥρας τῆς ἡμέρας ἀπῆντησαν 350. καβαλαρέους Χολδούπι-
δες εἰς καρβασεράν. τοὺς ἐκτύπησαν ἀνδρείως, πιάνωντας καὶ 50.
ζωντανούς, καὶ ἄλλους τόσους φονευμένους. τοὺς ἐπῆραν 15 ἄτια
καὶ ἀρκετὰ ἄρματα. οἱ Ἐχθροὶ βάλθησαν εἰς φυγὴν, τρεῖς καβαλα-
ρέοι, καὶ 2 πεζοὶ τῶν νικητῶν, τοὺς ἐκινήγησαν ἕως εἰς τὸ
Χανόπουλον. τοὺς δὲ ζωντανούς ὅπου ἐπιασαν, ἀφ’ οὗ τοὺς ἐγύμ-
νωσαν κατὰ τὴν συνήθειαν, τοὺς ἔδωσαν τὸ ἐφοδιαστικὸν γράμμα καὶ
τοὺς ἀπέλυσαν.— Χθὲς τὸ ξημέρωμα, ἐφάνη ὁ πασιᾶς μὲ 1200:
καβαλαρία καὶ πεζικόν, ἐλπίζον εἰς τὴν δυνάμιν του ν’ ἀπεράσῃ δι’

Ἰωάννινα. ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι σουλιώται μὲ τῶν σύμμαχῶν των, τὸν ἐπρόσμεναν εἰς καλὰς θέσεις εἰς τὸ Χωρίον κομιζάδες, ἐπολέμησαν μετ' αὐτοῦ, ὑπὲρ τὰς ἐξ ὥρας, τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ ἐγύρισεν ὀπίσω εἰς ἄρταν. ἐφονεύθησαν ἄρκετοὶ ἀπὸ τοὺς Ἐχθροὺς, καὶ μέρος ἀπὸ τοὺς ἐδικοὺς μας, τὸ συμμαχικὸν σῶμα αὐτό τῶν σουλιωτῶν σήμερα ἔφθασεν ἐδῶ, διὰ τὰ ἀνταμωθοῦν οἱ Ἀρχηγοὶ μετὰ τῶν εἰς μακρυνόρος καπετάνων, διὰ τὰ συμβουλευθῶσι περὶ τῆς Ἀρτας.

Ἀμπλιαῖς 22. αὐγούστου.

ἀκούωμεν ὅτι τὸ Ἐχθρικὸν σῶμα, τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μπαῖραμ πασιᾶ, τὰ πάσχη ἀπὸ μίαν ἀσθένειαν ὅπου τοὺς προξενεῖ συνεχὴν θάνατον. ἄμποτε τὰ μὴν εἶναι πάθος κολιτικόν.

Μεσολόγγι 28. τοῦ αὐτοῦ.

Σήμερον ἔφθασαν ἐδῶ διάφοροι ἀξιωματικοὶ ἀκόλουθοι τοῦ πρίγγιπος Μαυροκορδάτου, προερχόμενοι ἀπὸ Πελοποννησον. τοῦτο μᾶς βεβαιεῖ τὴν ὀγλίγορον ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, εἰς ταύτην τὴν πόλιν.

Πελοπόννησος, τρίκορφα 22. τοῦ αὐτοῦ.

Οἱ πολιορκούμενοι εἰς τριπολιτζὰν εἶναι πολλὰ στενωχορεμῆνοι ἀπὸ τροφᾶς, τοὺς λείπει μὲ τελειώτητα τὸ κρέας, καὶ ἀρχίζουν τὰ τρώγουν Ἀλογα, τὰ ὅποια μὲ τὸ τὰ εἶναι ἀδύνατα ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν, ὀλίγον χρησιμεύωσι. μ' ὅλων τοῦτο πωλῆται τὸ τοιοῦτον κρέας γρόσ. 4. τὴν ὁκάν. καφές, Ζάχαρης, καὶ καπνὸς τοὺς λείπει μὲ τελειώτητα, καὶ δυσκολεύονται οἱ τριφηλοὶ τουρκοὶ πολλὰ διὰ τὴν Ἐλειψιν αὐτῶν. Εἴαν δὲν ἦτον ὁ Ἐλμαζ ἀγᾶς μὲ αὐτούς, τεπελινιώτες μὲ τρεῖς χιλ. ἄλβανίτας, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔχουν μεγάλον θάρρος, ἤθελαν βέβαια παραδωθῆ προκαιροῦ. λέγωσιν ὅμως τὰ ἔφθασαν εἰς τοιαύτην δυστηχίαν, ὅπου πολλοὶ ἐξ' αὐτῶν τρώγουν τοὺς εἰς τὸν πόλεμον σκοτωμένους, ἐντὸς ὀλίγου λοιπὸν θέλει χαλάσῃ καὶ αὕτῃ ἡ φωλεὰ τῶν τυράννων. καὶ τότε ἡμπορεῖ τὰ ὀνομασθῆ σχεδὸν ἐλευθέρα ἡ πελοπόννησος.

Μεσολόγγι τῇ 29. τοῦ Ἰδίου.

Μετὰ τὸν ἐρχομὸν ἐνὸς ταχυδρόμου ἀπὸ τὸ τῆς Ναυπάκτου στρατόπεδον, ἐξεδώθη τὸ ἀκόλουθον κήρυγμα. —

κατοικοὶ μεσολογγίου

Σᾶς εἰδοποιοῦμεν ὅτι τὴν ἀπερασμένην Νύκταν μὲ ἐπὶ τοῦτου πεζόν, ἐλάβομεν τὰς κατωθεν χαροππιᾶς Εἰδήσεις. ὅτι

οἱ Ἀνδρεῖοι καπετάνοι Ἰωάννης Γκούρας, ὁ ὑπὸ τὸν ἀνδρεῖον

στρατηγὸν Ὀδυσσεῖα Ἀνδρεΐτζου, καὶ ὁ καπ. Γεωργακῆς υἱὸς τοῦ ἀνδρείου στρατηγοῦ Διοβουνιώτου, ἐπολέμησαν μὲ τὸν τύραννον Μπαϊράμ πασιᾶ, καὶ ἐκέρδησαν νίκην ἐντελῇ καὶ μεγάλῃ.

ὁ μπαϊράμ πασιᾶς μὲ χιλίων καὶ περισσοτέρων ἀκολούθων του, ἤθελῃσεν ν' ἀπεράσῃ τὰς θερμπούλας, καὶ νὰ φερθῇ περὶ τὴν Λιβαδίαν. ἐπισκοπῶ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Ἰμέρ πασιᾶ καὶ μεχ-
μὲτ πασιᾶ, ἢ νὰ ἐνεργήσῃ ἐκ συμφώνου, πρὸς ἐκτέλεσιν
τῶν τυραννικῶν του σκοπῶν; οἱ ἄνωθεν καπετάνοι μας μετὰ
τῶν ἡρώων ἀκολούθων των, τοὺς ἔπιασαν τὸν δρόμον, καὶ τοὺς
ἐσφάλησαν εἰς τὸ καινούριον χωρίον. ἐκεῖ τοὺς ἐκτύπησαν ἀν-
δρείως, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. οἱ Ἐχθροὶ φεύγοντες ἔκαυ-
σαν τὰ πολεμικὰ τοὺς ἐφόδια διὰ νὰ μὴν πέσουν εἰς χεῖρας τῶν
Ἑλλήνων, τοὺς ἐπήγαν καταδιώκοντας διὰ σχεδὸν 2 ὥρας, ἕως
εἰς τὰ μέρη τῆς ἀλαμάνας.— τρόπαια ταύτης τῆς Μάχης
ἐστάθησαν 280: φονευμένοι εἰς τὸν τόπον, 14 αἰμάλωτοι. τὰ
κανόνια τῶν Ἐχθρῶν, πολλὰ ἄλογα, καὶ ὅσοι τζουπχανέδες ἔμειναν
ἄκαυστοι, καὶ συντούτοις ὁ θησαυρὸς τοῦ Ἐχθροῦ εἰς ποσότητες, καὶ
ἄλλα πολλὰ λάφυρα, ὅπου οἱ στρατιῶται μας ἔμειναν πολλὰ
εὐχαριστημένοι.

οἱ κυνηγούμενοι δὲν εἶχαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ ὀγλύγορα
ἢ ἀργὰ θέλει ἀκούσωμεν ὅτι ἐγιναν θυσία τῆς ἐκδικήσεως τῶν νικητῶν

ὁ Ἰμέρ πασιᾶς, καὶ μεχμὲτ πασιᾶς, ἐμβήκαν μετὰ τὴν κατὰστρο-
φὴν αὐτὴν εἰς τὸ κάστρον τῶν ἀθηνῶν. ἴσως διὰ νὰ σφαλισθῶσιν ἐκεῖ.

ἡ Κάριστος πόλις παραθαλάσσιος τῆς Εὐρίπου. ἐλευθερώθη, οἱ
Γενναῖοι Ἕλληνες, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου,
κατέβλησαν τοὺς Ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἐθανάτωσαν ὅλους διὰ τοῦ ξίφους.
δὲν ἄφησαν τοῦρκον ζωντανὸν ἡμῇ μόνον ἓναν μπέην, καὶ τὴν ἀδελφὴν
τοῦ Ἰμέρ μπεη. Ἐλευθερώσαντες εὐτυχῶς ταύτην τὴν πόλιν, ἐδιώ-
ρησαν τὰς δυστυχησμένας φαμηλίας τῶν ἀδελφῶν μας ἀηβαηλιώτων
καὶ κατοικοῦν εἰς αὐτήν.— Χαιρεται λοιπὸν ἀδελφοί, μημού-
μενοι τὰς τοιαύτας ἀνδραγαθίας!

ἐδῶθη ἐν τῷ Ἐφορίῳ τῇ 29. αὐγούστου 821. οἱ Ἐφοροὶ Μεσολογγίου.

Μοναστήριον Προυσοῦ. 26. αὐγούστου

Ὁ Μπαϊράμ πασιᾶς ὅπου ἦτον εἰς λιανοκλάδι μὲ δύο χιλιάδαις
ἐστοχασθῇ νὰ βιάσῃ τὸ ἀπερασμα τῶν θερμπουλῶν, διὰ νὰ πηγαίνῃ
εἰς λεβαδίαν. εὐρίσκοντας τὰ στενὰ πιασμένα ἐγύρισεν εἰς
ζητούνιον; ἤθελῃσεν νὰ πηγαίνῃ εἰς πατρατζίκη, ἀλλ' ὁ τελεχάμπης
δὲν τὸν ἐδέχθη. καὶ οὕτω φαίνεται νὰ ἔμεινεν κατὰ τὸ παρὸν εἰς
ζητούνιον.—

Ὁ κώστα βελῆς μὲ τοὺς ἀκολούθους του, καὶ μερικοὺς ἐκ
τοῦ σώματος τοῦ καπ. Γιολδάση, ὅλοι σχεδὸν 120. ἀπηντήθη-

σαν εἰς τὴν κονιαροβρῦσιν, μὲ ἐν σῶμα τοῦ δράμαλη πασιᾶ, καὶ ἐπολέμησαν: οἱ τούρκοι ὄντες πολλοί, δὲν ἠμπόρεσαν οἱ ἐδικοὶ μας νὰ βαστάσουν, ἐτραβήθησαν, ἐστάθησαν καταδιωγμένοι ἕως εἰς τὸ χωρίον φουρνᾶν. ὁποῦ οἱ τούρκοι ἔκαυσαν μερικὰ ὀσπίτια καὶ ἐγύρισαν εἰς ῥενδῖναν. ὁ πόλεμος αὐτὸς ἐστάθη φοβερός, μὲ ὄλον ὁποῦ οἱ ἐδικοὶ μας ἦσαν ὀλίγοι, ἀντεστάθησαν φοβερῶς εἰς τοὺς Ἐχθροὺς διὰ πέντε ὥρας. ἀλλὰ μὴ πηγαίνωντάς τους βοήθεια, ὄντας ἀπομακρυνόμενοι οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὰς συνήθεις ἀσυμφωνίας των, ἐβιάσθησαν νὰ ὀπισθωδράμωσιν, διὰ νὰ μὴν σφαλισθοῦν ἀπὸ τοὺς Ἐχθροὺς. Εἰς αὐτὴν τὴν πράξιν αἰμάλωτος τῶν Ἐχθρῶν ἔμεινεν, ὁ πρωτόπαππᾶς ἀπὸ τήρνον, μὲ τὸ νὰ εὐρέθῃ ἀνάμεσα τῶν Ἐχθρῶν, πολεμῶν καὶ κατακόπτων πολλοὺς. λείπει καὶ ὁ Ἰδιος κώστα βελῆς χωρὶς νὰ ἤξυρῶμεν τι ἔγινεν, βεβαιώτης δὲν εἶναι ἂν αἰμαλωτίσθῃ ἢ ἔφυγεν, γλῆγωρα ὅμως θέλει πληροφορηθῶμεν

πολιορκία τῆς ναυπάκτου 29. τοῦ Ἰδίου.

Οἱ εἰς Ναυπάκτον πολιορκούμενοι Ἐχθροὶ εἶναι πολλὰ στενοχορεμένοι ὥς ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ ἓναν τούρκον, καὶ ἓναν Χριστιανὸν ὁποῦ εὐγῆκαν πρὸς εἰκοσιπέντε δράμια ψωμὴ τὴν καθ' ἡμέραν, λαμβάνει κάθε ἄνθρωπος. καὶ ἐλπίζωμεν μετ' οὗ πολὺ νὰ παραδωθῶσι, ἂν ὅμως δὲν ἐπιτύχουν οἱ κακότροποι πραγματευταί, ὁποῦ πάσχουν μὲ κάθε λογῆς τρόπον νὰ τοὺς ἐμβάσουν τροφᾶς, καταχρώμενοι τὰς οὐδετέρας σημαίας, ἀρχηγὸς τούτων τῶν πολιτικῶν μας Ἐχθρῶν εἶναι κάποιος τουμήνας χῖος, ὁποῦ προτῆτερα ἐκατοῖκει εἰς Πάτραν, καὶ τώρα κατέφυγεν εἰς Ζάκυνθον, καὶ πάσχη νὰ πλουτήσῃ ἀπὸ τὰς δυστυχίας μας, μαζὺ μὲ τοὺς συντρόφους του. Ἐμβασεν ἀρκετὰς τροφᾶς εἰς Πάτραν ἐφόδια πολεμικά, καὶ παπούτζια; πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐκείνων, ὁποῦ διὰ πολλοὺς χρόνους τὸν ἐδέχθησαν εἰς τὴν πολιτείαν των καὶ τὸν ἐπλούτησαν.

τὸ σῶμα τῶν λοιποδικιώτων, βινέτικον, ἀποκουρίτων, καὶ κραβαρίτων δυνατὸν ἀπὸ δύο χ.λ. ἀνθρώπους ἐσύμωσεν εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἔπιασεν τοποθεσίαν εἰς τὴν παναγίαν, καὶ ἔκοψαν τὴν κοινωνίαν ἀνάμεσα καστέλι καὶ ναυπάκτου. ἐκτύπησαν μερικοὺς Ἐχθροὺς ὁποῦ εὐγῆκαν ἔξω, ἐφόνευσαν δύο, ἔπιασαν καὶ δύο ζωντανούς. τοὺς ὁποίους ἔστειλαν εἰς τὰ καράββια τῶν γαλαξιδιώτων. ἐχάλασαν καὶ τὸν μύλον εἰς τὸ πρό-άστειον, εἰς τὸν ὁποῖον Ἄλεθαν οἱ ἐχθροί. Ἀρχηγοὶ τοῦτου τοῦ σῶματος εἶναι, τῶν μὲν λοιποδικιώτων ὁ θεόδωρος ἀνεψιὸς τοῦ καπ: καλτζοοῖμου, τῶν δὲ βενετικῶν ὁ καπ χορμόβας, τῶν δὲ κραβαρίτων ὁ καπ. Γεώργιος πλάλας, καὶ καπ ἀναγνώστης ξύδης, καὶ τῶν ἀποκουρίτων ὁ καπ. Κώστας σιαδήμας, τοῦτος ἔχει μαζὺ του τὸν Μπεκὴρ ἀγὰ παπούλια. τούρκον ὁποῦ ἐπροσκύνησεν εἰς βραχώρι.

ὁ ὁποῖος, μ' ὅλον ὁποῦ εἶναι ὁ ἀδελφὸς του τακραγᾶς εἰς πρέβεζαν μέτοικος, ἐφάνη τόσον πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσίν του καὶ ζηλωτῆς τῆς ἐλευθερίας, ὥστε συμπολεμεῖ προθύμως, ἔχοντας μαζὺ του καὶ ἄλλους ἔξ ἁλβανήτας ὁμοθρήσκους του. ἐκ τοῦτον ὁ καπ. σιαδήμας ὄχι μόνον ἐσυγχώρησεν εἰς αὐτοὺς τοὺς τούρκους, νὰ φοροῦν τὰ ἄρματα τους, ἀλλ' ἀκόμη ἐδιώρησεν καὶ καπετάνον ὑπ' αὐτόν, τὸν εἰρημένον μπεκῆρ ἀγά.

Ὁ καπιτάνος καλτζοδημος ὁποῦ εὐρίσκετο περὶ τὸ καπερνήσιον, ἀκούωντας ὅτι ἀπέρασεν ἐδῶ ὁ Ἰσούφ πασιᾶς, ἔτρεξεν εἰς βοήθειαν, καὶ ἔφθασεν τρεῖς ὥρας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. τοῦ ὁποίου ἐδῶσαμεν τὴν πληροφορίαν ὅτι, ὁ ἀσλανάκης εὐγῆκεν, καὶ ὄχι ὁ πασιᾶς. ἀγνοοῦμεν τι μέτρα θέλει λάβῃ, ὁ αὐτὸς καπετάνος.

Μακρυνόρος. 28. αὐγούστου.

Οἱ ἐδῶ καπετάνοι ἐπήγαν εἰς τοῦ Πέτα, διὰ νὰ ἀνταμωθῶσι μὲ τοὺς καπ: τῶν σουλιωτῶν, καὶ συμμάχους των, ὁποῦ ἔφθασαν ἐκεῖ, προσμένοντας καὶ τοὺς προεστοὺς τῶν ἐλευθέρων μερῶν, ὁποῦ εἰδοποιήθησαν διὰ νὰ γίνῃ συμβούλιον, καὶ ἀκολουθῶς νὰ κτυπηθῇ ὁ Ἐχθρὸς εἰς Ἄρταν.

Δραγαμέστον 29. αὐγούστου.

Ὁ πανιερώτατος πρώην Ἄρτης κύριος πορφύριος, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐσυγχωρήθῃ αὐτοῦ ἡ κοινωνία εἰς ἀγίαν Μαύραν, ἀπέρασεν ἐδῶ πρὸ ἡμερῶν, καὶ σήμερον ἐμίσειυσεν διευθυνόμενος πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ πολιορκοῦν τὴν Ἄρταν. ὁ πηγαιμὸς του ἐκεῖ, καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ ἀρετὴ τῶν σουλιώτων, μᾶς δίδουν χρηστὰς Ἑλπίδας διὰ τὴν φύλαξιν ἐκείνης τῆς πόλεως ἀπὸ Ἑμπρασμόν. ἡ τοῦ περισσοτέρου μέρος αὐτῆς κίνδυνος ὅμως εἶναι, διὰ τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους ἀδελφοὺς μας, μ' ὅλον ὁποῦ συμπεραίνεται νὰ εἶναι ὁ Ἐχθρὸς εἰς μεγάλην δειλίαν.—

Μεσολόγγι. τῇ 31 αὐγούστου.

Ὁ κύριος ἀλέξιος τζιμπουράκης εἰς τῶν Ἐφόρων, ἐμήσυσεν σήμερον ἀπὸ ταύτην τὴν πολιν, διευθυνόμενος διὰ τὸ στρατόπεδον Ἄρτης.

Ἐφημερίς Αἰτωλική. Ἄρ. 6.

Μεσολόγγι τῇ 5. Σεπτεμβρίου 1821

Αἴ, 7βρίου.

Κατὰ τὰς εἰδήσεις ὅπῃ ἐλαβομεν σήμερον ἀπὸ Κασκαλίδαν, ὁ ἐχθρικὸς στόλος συνηστάμενος ἀπὸ 32 πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα, ἐφάνη

περὶ τὰς 27 τοῦ παρελθόντος εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου. Χωρὶς ὅμως νὰ πιάσῃ γῆν, κατατρεχόμενος πάντοτε ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ καράβια λέγουσιν ὅτι ὁ ἐχθρὸς διευθύνεται πρὸς τὸ μέρος τῆς Βαρβαρίας· ἔχωμεν ὅμως βεβαιώτητα ὅτι στράτευμα διὰ νὰ εὐγάλῃ ἔξω δὲν ἔχει, καὶ εἶναι πιθανὸν νὰ εἶναι καὶ ὑστερημένος ἀπὸ τροφᾶς, ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ εὐγῆκαν ἀπὸ τὸν Ἑλλησποντον, γῆν εἰς κἀνένα μέρος δὲν ἔπιασαν, τοὺς καταθλίβῃ καὶ μία ἐπιδημικὴ ἀσθένεια μέσα εἰς αὐτὰ τὰ πλοῖα.

Θερμοπῦλαι. 27. αὐγούστου.

Μετὰ τὴν μάχην ὁποῦ ἄρχησεν εἰς τὸ Καινούριον χωρίον καὶ κατεδιώχθη ὁ ἐχθρὸς ἕως Ἀλαμάναν, τὸ ὁποῖον ἐσυνέβη εἰς τὰς 29. αὐγούστου, ἔφθασεν ἔδω ὁ ἀνδρεῖος στρατηγὸς Ὀδυσσεὺς Ἀνδρεΐτζου, καὶ ἐνώθη μὲ τοὺς λοιποὺς καπιτανέους, καὶ ἔγινεν ὅλον τὸ ἑλληνικὸν σῶμα δυνατόν, σχεδὸν ἀπὸ 2 χιλιάδας.

Ὁ Μπαϊράμ πασιᾶς ἐπῆγεν εἰς Ζητούνι, καὶ ἐνδυναμώθη μὲ ἓν σῶμα ἀπὸ τέσσαρες χιλ. στράτευμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκίνησεν πάλιν νὰ βιάσῃ τὸ ἀπέραςμα μὲ μεγάλῃν πολεμικὴν κατασκευήν, καὶ μὲ κανόνια· εἰς τὰς 25 τοῦ αὐγούστου ἐφάνη εἰς τὸ στενόν, καὶ τεχνιέντως τὸν ἄφισαν καὶ ἐμβήκεν ἕως τὴν Ἀνεβίτζαν, χωρίον τῆς Μπουντουνίτζας· περὶ τὰς ἑξ ὥρας τῆς ἡμέρας ἄρχησεν ὁ πόλεμος καὶ ἐβάσταξεν τὸ τουφέκι ἕως τὰς ὀκτῶ· ἔπειτα ἐξεσπάθωσαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐπιάσθησαν μὲ τὰ χέρια, ὁ ὑποκαπετάνιος Γκούρας ὁ φοβερός εἰς τὸν πόλεμον, ἔκαμεν θρῆνον ὁποῦ δὲν περιγράφεται· ἦτον θαῦμα νὰ εἰδῇ τινες τοὺς ἀνδρεῖους Ἕλληνες πῶς ἐρρίχθησαν ὥς λέοντες ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, ἔτρωγαν σχεδὸν ζωντανοὺς τοὺς Τούρκους, τοὺς ἐσύντριψαν τέλος πάντων καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς ἀκατάστατον φυγὴν καταδιώκοντάς τοὺς ἕως εἰς τὸ Ζητούνιον περὶ τὸ ἐσπέρας.— Τρόπαια τῆς ἐνδόξου ταύτης μάχης ἐστάθησαν τὸ Γιουρούκ μπαϊράκ· πρώτη σημαία τῶν καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι σημαῖαι τῶν βαρβάρων. Ἑπτακόσιοι ἐξήντα δύο θανατωμένοι εἰς τὸν τόπον τῆς μάχης, αἱμάλωτοι διακόσιοι εἴκοσι δύο, ἄλογα θανατωμένα ἑπτακόσια, καὶ ζωντανὰ τετρακόσια εὐδομήκοντα τέσσαρα, ὀκτῶ κανόνια, ἐννέα φορτώματα φισέκια, πολλὰ ἀμάξια φορτωμένα μὲ τροφᾶς, καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα τοῦ στρατεύματος, ὁμοῦ μὲ τὰ βόδια καὶ βοβᾶλια ὁποῦ τὰ ἐτραβούσαν, ὅλην τὴν μουσικὴν καὶ ἄλλα διάφορα πράγματα ἔπесαν εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν.

Οἱ ἐχθροὶ ἔκαυσαν τριάντα φορτώματα ἐφόδια τοῦ πολέμου, καὶ πολλὰ ἀμάξια φορτωμένα, πόσοι δὲ ἐπληρώθησαν, καὶ πόσοι ἀπέθανον εἰς ἐκείνην τὴν βιαίαν φυγὴν δὲν εἶναι εἰς εἰδήσιν μας.

Ἐάν οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπιπταν εἰς τὰ λάφυρα, καὶ ἂν ὁ καπετάνος τοῦ Ταλαντίου Ἀντώνιος δὲν ἐπληγώνετο, ἤθελε γίνῃ μεγαλύτερον τὸ κακὸν εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἴσως ἤθελε αἰχμαλωτισθῇ καὶ ὁ ἴδιος πασιᾶς, ὅμως καὶ τὸ φθάσιμον τῆς νυκτὸς δὲν ἐσυνήργησεν ὀλίγον εἰς τὸ νὰ εὐκολύνῃ τὴν φυγὴν του.

Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσώθησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς δὲν θέλουν εὖγῃ πλέον εἰς πόλεμον ἀπὸ τὸν τρόπον τους, ἐκόπη καὶ ἡ ἐλπίς των διὰ νὰ λάβουν βοήθειαν ὁ Μεχμέτ καὶ Ἰμέρ πασιᾶς εἰς Ἀθήνας.— Ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐφονεύθησαν τρεῖς εἰς τὸν τόπον τῆς μάχης, τέσσαρες δὲ ἐπληγώθησαν, συμπεριλαμβανόμενος καὶ ὁ ἄνωθεν καπ. Ἀντώνιος.

Εἰς τὰς 27. ἐτοιμάζοντο οἱ Ἕλληνες νὰ κτυπήσουν τοὺς ἐχθρούς μέσα εἰς Ζητούνιον, καὶ ἐλπίζωμεν γλήγορα ν' ἀκούσωμεν τὴν εὐτυχῇ ἐκβασιν.

2. τοῦ αὐτοῦ.

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Ἄρταν παρὰ τῶν ἐχθρῶν, διὰ νὰ ὀμιλήσουν μὲ τοὺς καπετανοὺς μας, ἔπειτα ἀπὸ διαφόρους στοματικὰς παρακινήσεις ὁποῦ τοὺς ἔκαμαν διὰ νὰ προσκυνήσουν εἰς τοὺς Τούρκους, τοὺς ἐπαρρήσιασαν καὶ ἓνα μπουγιουρδί, ἥτοι ἐπιστολὴν τοῦ Χουρσήτ πασιᾶ, γεγραμμένην εἰς τὰς 12. αὐγούστου ἀπὸ Ἰωάννινα. Ἴδου ἐν περιλήψει τὸ περιεχόμενον.

Βεζῆρ Χουρσήτ Ἀχμέτ πασιᾶς, Ρούμελη Βαλισῆς.

Ντερπεντὰτ Ναζήρης, καὶ Σερασκέρης Ἰωαννίνων,

πρὸς ἐσᾶς Καρελιῶτες καὶ λοιποί.

Πληροφορημένος διὰ τὰ κακὰ ὁποῦ ἐδοκιμάσεται διὰ πολλοὺς χρόνους κατὰ πυρὰν καὶ ἐγνωρίσας τὴν πίστιν καὶ ὑπακοὴν σας εἰς ὅσας δουλεύσεις σᾶς ἐδιωρίσθησαν εἰς τὸν καιρὸν τούτου τοῦ πολέμου, ἔλαβον φροντίδα διὰ νὰ εὔρεθῇ τρόπος τῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου σας. Ἐξαφνα ἐγεννήθη ἀνάμεσόν σας ἡ ἀποστασία ἐναντίον εἰς τὸ κραταιότατον ὑψηλὸν Ντοβλέτη, καὶ ἀμαυρώσεται τὸν ἑαυτὸν καὶ τὴν πατρίδα σας, μὲ τὸ φθοροποιὸν αὐτὸ κακόν. Σεῖς ἔχετε δικαίωμα περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον τρόπον νὰ ἐπιτύχεται καὶ νὰ ἔχεται βέβαιον ὅτι θὰ ἀπολαύσεται τὸ ἔλεος τοῦ κραταιωτάτου Βασιλέως μας, καὶ βεβαιωθῇται ὅτι ὁ στοχασμὸς του ἦτον νὰ σᾶς κάμῃ νὰ ζήσεται μὲ μεγάλην ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν, πῶς ὕστερα ἀπὸ τοιαύτην πληροφορίαν, καὶ ἔπειτα ἀπὸ τόσα παραδείγματα ὁποῦ ἤχεται τοῦ ἐξωλοθρευμοῦ τῶν κατὰ καιροὺς ἀπό-

στατίσαντων εἰς κάθε βασιλείον, ἐχάσεται τὸν νοῦν σας καὶ ἐπιχειρίσ-
 θηται τὸ κίνημα ὁποῦ ἀφεύκτως θέλει φέρει χαλασμόν καὶ
 κατὰ μέρος τοῦ καθενὸς καὶ τοῦ τόπου σας, ὁποῦ καὶ μὲ τὰ
 μάτια σας εἶδεται, καὶ εἰς παλαιοὺς καιροὺς ἀκούσεται, τὰ
 τέτοια καμώματα τι τέλος λαμβάνουν. Ποῖος ῥαγιάς ἀπεστάτη
 σεν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως του καὶ ἤῤῥεν καλὸν τέλος; αὐτὰ
 ὅλα πολλὰ καλὰ τὰ ἐγνωρίζεται, καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι τὴν
 μετάνοιαν τὴν ἔχετε ἐκ καρδίας, καὶ προβλέπεται τὰ ὅσα
 μέλλει πάθεται, καύσιμον τῶν πολιτειῶν καὶ χωρίον σας, θάνατον
 καὶ αἰχμαλωσίαν τῶν γυναικῶν καὶ τέκνων σας, καὶ τόσον περισσό-
 τερον γίνεσθαι πταίσθαι καὶ ἔνοχοι, ὁποῦ τὰ βλέπεται, καὶ τὰ γνω-
 ρίζεται καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν γνώμην καὶ κακίαν στέκεσθαι. Τί
 στοχάζεσθαι; δὲν ἤξεύρω, λυποῦμαι τὴν ἐλεηνὴν κατάστασίν
 σας, καὶ διὰ τοῦτο πρὶν κρίνω χρέος μου μιὰν φορὰν νὰ σᾶς παρακα-
 λέσω νὰ γυρίσεται εἰς τὸν δρόμον τῆς ὑπακοῆς σας, νὰ γνωρίσε-
 ται πῶς ἔχετε Βασιλέαν, ὁποῦ ὁ Ὑψίστος Θεὸς μᾶς τὸν ἐδιώ-
 ρισεν εἰς ὅλους ἐπάνω ἐπίτροπὸν του, νὰ γνωρίσεται ὅτι
 ἦσθαι ῥαγιάδες, νὰ ζήσεται μὲ τὴν ὑπόληψιν καὶ μὲ τὴν
 τιμὴν σας, καὶ ἰδοὺ μὲ τὸ ἡμέτερον προσκληθὲν μπουγιουρ-
 δί, ἂν θέλεται νὰ ἀκούσεται, σᾶς ὀρκίζωμαι ὡς ἐκ στόμα-
 τος τοῦ κραταιωτάτου Βασιλέως μας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου
 Θεοῦ, ὅτι μετανοήσαντες, καὶ ζωὴ καὶ τὸ βίος σας, θέλουν μείνει
 ἀπείρακτα, καὶ κοντὰ εἰς ἐσᾶς ὅσοι εἶναι εἰς τὰ μέρη σας
 φευγάτοι, θέλει μείνῃ ἀπείρακτος, ὅλα τὰ σφάλματά σας
 θέλει συγχωρηθοῦν μὲ γενικὴν ἀμνηστειάν, καὶ γώ. σᾶς
 ὀρκίζωμαι ὅτι θέλω προσπαθήσει διὰ κάθε ἀναπαυσιν καὶ
 ἡσυχίαν σας εἰς τὸ ἐξῆς. Ἐλᾶτε λοιπὸν καὶ διστάζεται
 διὰ νὰ μὴν πάθεται ὅσα παθαίνουν οἱ ἄλλοι ὁποῦ δὲν
 τοὺς ἔρχεται ἡ γνώσις, προσκυνῆσεται μίαν ὥραν προ-
 τήτερα, τὸ χρέος μου πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα μὲ παρα-
 κινεῖ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅλα αὐτά, εἰδὲ καὶ ἑκαταὶ ἀπόφα-
 σιν νὰ χαλασθῇται, ἰδοὺ ὁποῦ κατ' αὐτάς, (ἐκτὸς ἀπὸ τόσα
 καὶ τόσα στρατεύματα ὁποῦ ἔχω) μου ἔρχεται καὶ ὁ ἐκλαμπρό-
 τατος υἱὸς μου Μουσταφᾶ πασιᾶς Σκόδρας μὲ 40 χιλιάδαις
 σῆτρατεύματα, καὶ ἀπ' ἐδῶ θέλει διευθυνθῇ δι' Ἀρταν, Βάλτον
 καὶ Καρλελί, καὶ στοχασθῇται καλὰ τι ἔχετε νὰ πάθεται,
 δυστηχισμένοι ἀνόητοι ἄνθρωποι, μὴ γελασθῇται μὲ τὰ
 φαρμακερὰ λόγια τῶν συνωμότην καὶ τερλῶν, τι ἐκατώρ-
 θωσαν αὐτοὶ οἱ ταραχοποιοὶ καὶ ἀχρεῖοι ἕως τώρα, παρὰ
 ὁποῦ ἄναψαν μίαν φωτιὰν παντοῦ, διὰ νὰ ἀφανίσουν μικροὺς
 καὶ μεγάλους! Ἐλᾶτε εἰς προσκύνησιν, γνωρίσεται τὴν ὑπακο-
 ῇν σας, διὰ νὰ ζήσεται μὲ ῥεχάτι, ἡσυχίαν καὶ τιμὴν

εἰς τὸν τόπον σας. Ἴδοῦ ἐδιωρίσθη πρὸ καιροῦ ἀπὸ τοῦ Ὑψηλὸν Ντοβλέτι ὁ Κιαμήλ Ἐφέντης διὰ διοικητῆς σας, εὐγᾶται εἰς αὐτόν, στείλονται μερικοὺς εἰδημόνας καὶ ἀξίους νὰ ὁμιλήσουν μαζὺ τοῦ, εἰδέται τι θὰ κάμεται ὅτι ὁ καιρὸς ἔφθασεν, ἡ μετάνοια ὕστερον δὲν ὠφελεῖ, ἀρκετὰ σᾶς εἶπα, καὶ τὸ κρίμα εἰς τὸν λαιμὸν σας, νὰ ὄψεσθαι.

Τῇ 12. αὐγούστου 1821.

οἱ Ἕλληνες, θεωρήσαντες τὸ περιεχόμενον τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς, ἐπραγματεύθησαν πολιτικῶς διὰ μερικὰς ἡμέρας τοὺς ἀπεσταλμένους, ἐν ταυτῷ καὶ ὁ διωρισμένος διοικητῆς Κιαμήλ Ἐφέντης ἔγραψεν πρὸς τοὺς καπετάνους μας, παρακινώντας τοὺς νὰ κάμουν ὑπακοήν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς τὸν στέλλει πληρεξούσιον, καὶ δὲν ἔχει πλέον νὰ ἐξουσιάσῃ κανέναν βεζύρ, καὶ ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐπιφορτισμένος νὰ συνάξῃ καὶ τὰ δημόσια εἰσοδήματα, καὶ ὑπέσχετο μεγάλα καλά.— Ἀλλ' οἱ φιλελεύθεροί Ἕλληνες ἀφ' οὗ τοὺς ἐκολάκευσαν μερικαῖς ἡμέραις, τοὺς ἔδωσαν τέλος πάντων τὴν ἀπόφασιν, ὅτι τὰς ὑποσχέσεις τῶν πολλὰ καλά ἐγνώριζων, καὶ τὰ φρονήματα τοὺς πολλὰ καλά ἐννόησαν ἕως ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς πολιορκίας τοῦ Ἀλῆ πασιᾶ, καὶ ὅτι ἀφ' οὗ μίαν φορὰν ὕψωσαν τὴν σημαίαν τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἀνάγκη εἶναι νὰ νικήσουν ἢ νὰ ἀποθάνουν ἐνδόξως, καὶ τὸ τουφέκι τοὺς ἔχουν ἔτοιμον καὶ ὅταν ἀγαποῦν ἄς ἔλθουν νὰ τὸ δοκιμάσουν, εἰδὲ θέλουν πηγαίνει αὐτοὶ ἐναντίον τοὺς. Οὗτος ἐτελείωσεν ἡ πραγματεία αὐτῇ, μὲ καταισχύνῃ τῶν Τούρκων, καὶ μὲ μεγάλῃ ἐμψύχωσιν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες κατὰ πρῶτον προσβολὴν ἐκατάλαβαν, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἀφ' οὗ ἄρχισεν αὐτὰς τὰς κολακείας, εἶναι ἀδύνατος καὶ δειλός, καὶ ἐστοχάσθη νὰ ὠφεληθῇ μὲ τὴν πανουργίαν.—

Μακρυνόρος 31. αὐγούστου

Ὅλοι ἐδῶ εὕρισκόμενοι καπετάνοι ἀπέρασαν εἰς τὰς 25. τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ χωρίον Πέτα, πρὸς ἀντάμωσιν τῶν καπ: Σουλιώτων καὶ Ἀγάδων συμμάχων, μὲ τοὺς ὁποίους ἐστάθησαν ἕως εἰς τὰς 29. καὶ χθὲς ἐγύρισαν ἐδῶ. Ὁμίλησαν ἐκεῖ πολλὰ καὶ ἐστερέωσαν τὴν συμμαχίαν μεταξὺ Γραικῶν καὶ τῶν Ἀλβανίτων οἵτινες κάμνουν μέρος τοῦ Ἀλῆ πασιᾶ, προσμένοντας καὶ ἐν μέρος προεστῶν τῶν ἐλευθέρων μερῶν, ὅπου ἀκόμη δὲν ἔφθασαν, διὰ νὰ γίνουν τὰ ἀναγκαῖα γράμματα, καὶ ὁ εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνηθισμένος ὄρκος, τῆς ἐμπιστοσύνης.—

Παράλια τῆς Τζαμοργιάς. α' 7βρίου.

Ὁ ἐχθρικός στόλος, διοικούμενος ἀπὸ τὸν καπετανά-
μπεην, καὶ συνηστάμενος ἀπὸ μία φρεγάδα δύο κροβέτα,
δύο μπρίκ καὶ μιὰ κανονιέρα, ἐπροβλέφθη μὲ πιλότας
διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ὡς λέγει ἓνα ταξίδι, προσμένει
δύο καράβια φωρτομένα παξιμάδι ὅπου ἐδιώρισεν
εἰς Ντουλτζούκ, διὰ νὰ σηκωθῇ. Λέγουσιν νὰ μὴν εἶναι εἰς κατάστασιν διὰ νὰ
ἀπηντήσῃ μάχην, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐλλειπῆς ναύτων, δὲν ἤξεύρωμεν τί ἡμπο-
ρεῖ νὰ συνέβῃ τώρα ὅπου ἐφάνη εἰς τούτα τὰ νερά, ὁ ἕτερος στόλος
τῆς Κωνσταντινουπόλεως. —

Τεπελένι τῇ 22 αὐγούστου.

Οἱ Ἀγάδες Λιάτζε Λιουλάχης, Μέτζε Ἀμπάζης, Ζάτζε Βασιάρης,
Ἀχμέτ Πράχος, Ἐλμάζ Μαχμούτης, μετὰ τῶν ἀκολουθῶν τους, εἰς τὰς 14 τοῦ
παρόντος, ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν Κιάφαν τῆς Μεριτζας, καὶ ἐπροσκάλεσαν ὅλην
τὴν ἐπαρχίαν Τούρκους καὶ Χριστιανούς, ἀπὸ Κράκι ἕως Μετζιγγοράη,
καὶ ἀπὸ Βελιάνι, ἐδῶθεν τοῦ ποταμοῦ, ἕως Λεκιτούσι καὶ Ζουλιάτι, καὶ μὲ
πληρεξουσιότητα τῶν χωρίων τῆς Ρίζας Ζαχωρίας καὶ Λιατήκη, καὶ
ἐσυμφώνησαν συμμαχίαν, καὶ κατὰ τὸν συνήθη ἰδιωτισμὸν τῶν ἔγιναν
ἀδέλφια ὁ εἰς μὲ τὸν ἄλλον· Τούρκοι καὶ Χριστιανοί, διὰ τὴν καλωσύ-
νην τοῦ τόπου των, καὶ τῆς αὐθεντικῆς φαιμελίας τούτων τῶν μερῶν·
μὲ σιάρτια, ἥτε γράμματα συμφωνητικὰ μεθ' ὅρκου.

Εἰς τὰς 17. τοῦ τρέχοντος ἐσυνάχθησαν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη καὶ
ἦλθαν ἐδῶ, ὁ Χαλήλ Οὐζεῖρης ἤχεν ἔμβη εἰς τὸ κάστρον καὶ
ἐσφαλίσθη, καὶ 42. Νηβιτζιώτες ἐκλείσθησαν εἰς τὸ σπήτι τοῦ Χουσᾶ·
εἰς τὰς 18. ἐκτύπησαν διὰ προσβολῆς τὸ ὁσπήτιον τοῦ Χουσᾶ, οἱ
Νηβιτζιώτες ἐζήτησαν συνθήκην καὶ ἐπαραδώθησαν, οἵτινες ἐστάλ-
θησαν εἰς τὴν χώραν τους. Μετὰ τούτου ἐμείνησαν τὸν Χαλήλ
Ζαῖρην εἰς τὸ κάστρο, νὰ ἀποφασίσῃ ἂν θέλει συνθήκην ἢ πόλεμον,
καὶ ἐζήτησεν καιρὸν διὰ νὰ στοχασθῇ, οἱ σύμμαχοι τῷ ἔδωσαν
μὲν τρεῖς ἡμέρας καιρὸν, ἀλλ' ἐν ταυτῷ ἐτοιμάσθησαν καὶ ἔκαμαν
καὶ ταῖς σκάλαις διὰ τὴν ἔφοδον τοῦ φρουρίου, ἀπόκρισιν καμίαν
δὲν ἔδωσεν, ἀλλὰ φοβηθεὶς, εὗγαλεν ἀπὸ τὸ φρούριον τοὺς
ὁπαδοὺς του Μάνε Λίτζιου, Τάρε Χότζια, Ταῆρ Κιόρην, καὶ
Χαρῆς Πράρην, οἵτινες ἤφεραν διὰ στόματος τὴν ἀπόφασιν
τοῦ Χαλήλη, ὅτι δὲν ἐναντιεῖται εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς ἐπαρ-
χίας, καὶ οὕτως τῷ ἐδόθη ἡ συνθήκη μὲ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς
ἀσφάλειας τῆς ζωῆς του, καὶ τῆς οὐσίας του, καὶ νὰ εἶναι ἀκόλουθος
τοῦ αὐθέντου Ἀλῆ πασιᾶ, καὶ οὕτως ἐπαράδωκεν τὸ φρούριον
εἰς τοὺς συμμάχους, ὅθεν ἐστάλθη αὐτὸς μὲν μὲ 5 ἀνθρώπους εἰς
τὸ Μπεσιστη, τὰ δὲ παιδιὰ του ἐβαστάζαμεν ἐδῶ εἰς Τεπελένι.
Ὁ Ἀλῆ Λεβάνης καὶ ὁ Ταῆρ Τζατζάνης, εὐρέθησαν ἐδῶ ὁμοῦ

μὲ τὸν Χαλήλην κλεισμένοι εἰς τὸ κάστρον, αὐτοὶ ὡς ἐχθροὶ τοῦ ἀφεντὸς μας ἔμειναν εἰς τὸ κάστρον αἰχμάλωτοι, καμμία ζημία εἰς αὐτὸ τὸ κάστρον δὲν ἔγεινεν, ἐκτὸς ὅπου ἐδημεύθη τὸ ὀσπῆτιον τοῦ Ταῆρ Τζατζάνη· ἐπιάσθη ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμοῦ καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ ἐσφαλίσθησαν εἰς τὸ κάστρον. Σήμερον γίνεται ἐτοιμασία, διὰ νὰ διωρισθῇ ἓνας διοικητὴς ἐδῶ, καὶ αὔριον σὺν Θεῷ θέλει μῆσεύσῃ τὸ συμμαχικὸν σῶμα διὰ τὰ μέρη τῶν Ἰωαννίνων. Εἰδοποιήθησαν οἱ Ἀγάδες Ἄγος Μου-χουρτάρης, Ταῆρ Ἀμπάσης καὶ λοιποὶ σύμμαχοι τῶν Σουλιωτῶν, διὰ νὰ εὔγῃ ἓνας ἐξ αὐτῶν εἰς Ζίτζαν, νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τῶν ἐδικῶν μας.

Μεσολόγγι τῇ 3 7βρίου.

Ἐνὰς πρέσβυς ἀπέρασεν σήμερον ἀπ' ἐδῶ προερχόμενος ἀπὸ τὸ συμμαχικὸν σῶμα, τὸ πολιορκοῦν τὴν Ἄρταν, ὅστις διευθύνεται διὰ τὸ στρατόπεδον Τριπολιτζᾶς, νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τοῦ Ἑλμάζ Ἀγᾶ Μέτζε, ὅπου εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν εὐρίσκεται σφαλισμέγος μὲ τοὺς ἐχθρούς.

4 τοῦ ἰδίου.

Ὁ ἐχθρικός στόλος ὅπου ἐφάνη εἰς τὰ νερὰ τῆς Μοθώνης καὶ Κορώνης· ἔστειλεν δύο φρεγάδες εἰς Καλαμάταν, διὰ νὰ πάρουν μερικὰ καράβια ὅπου εὐρίσκοντο ἐκεῖ, εἰς δούλευσιν τοῦ Γένους, αὐτὰ εἰδοποιηθέντα ἐφυλάχθησαν, εὐγάζοντας καὶ κανόνια εἰς τὴν ξηρὰν πρὸς διαφθέντευσίν των. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἐσυνάχθησαν ἀρκετοὶ ἄνθρωποι, ὥστε ὁ ἐχθρὸς δὲν ἤθελεν εὐδοκιμήσῃ ἐὰν ἔκαμνεν καὶ ξεβάρκισμα· ὅθεν ρίπτωντας μερικάς κανονιαῖς, χωρὶς νὰ προξενήσῃ ζημίαν ἔφυγεν.

Ὁ στόλος αὐτὸς εἰς τὰς 2. τοῦ αὐτοῦ ἄραξεν εἰς τὸ πόρτον Ζακύνθου, καὶ ἐστάθη ἐκεῖ ἕως τὴν χθές, ἔστειλεν τρία καράβια πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ Καπετανάμπεη, τὰ δὲ λοιπὰ ἐβάλλησαν εἰς τὰ πανιά· διὰ ποῦ διευθύνωνται δὲν ἠξεύρωμεν.— Συνίσταται, ἀπὸ τέσσαρα καράβια τῆς λίνιας, ἐπτὰ φριγάδες, διάφορα μπρίκ, γολέταις καὶ κανονιέραις, συμπεριλαμβάνοντα καὶ μερικὰ ἀπὸ τὸν Μεχμέτ Ἀλῆ πασιᾷ τῆς Ἀλεξανδρείας ὅπου εἰς βοήθειαν ἐσταλθησαν παρ' αὐτοῦ, ὅλα ὁμοῦ κομμάτια τριάντα τέσσαρα.